

Sygn. akt III KO 80/22

ZARZĄDZENIE

Dnia 9 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

Upoważniony sędzia Sądu Najwyższego Marek Pietruszyński

w sprawie **M. C.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 9 września 2022 r.

pisma sygnalizacyjnego w przedmiocie wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 18 czerwca 2020 r., sygn. akt II AKo [...] utrzymującym w mocy postanowienie tego Sądu z dnia 8 kwietnia 2020 r.

o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wobec oczywistej bezzasadności tego wniosku,

na podstawie art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 430 § 1 k.p.k.

i art. 542 § 3a *contrario* k.p.k.

zarządził

**stwierdzić niedopuszczalność – z mocy ustawy – prowadzenia
z urzędu postępowania wznowieniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2020 r., sygn. akt II AKo [...] wydanym na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. odmówił – wobec oczywistej bezzasadności – przyjęcia wniosku M. C. o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Okręgowego w R. z dnia 15 listopada 2019 r., sygn. akt II. 1 Kow [...] utrzymującego w mocy decyzję Komisji Penitencjarnej

Zakładu Karnego w R. z dnia 31 lipca 2019 r. o skierowaniu skazanego do oddziału terapeutycznego.

Na skutek zażalenia skazanego zaskarżone postanowienie zostało przez Sąd Apelacyjny w [...] utrzymane w mocy postanowieniem z dnia 18 czerwca 2020r.,

Obecnie skazany wystąpił z „wnioskiem” opartym o przepisy art. 9 § 2 k.p.k., art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 542 § 1 k.p.k. o wznowienie postępowania sądowego zakończonego tym ostatnim orzeczeniem.

Z tego powodu należało stwierdzić, co następuje.

Wznowienie postępowania z powodu uchybień wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. nastąpić może tylko z urzędu. Skoro tak, to strona nie dysponuje w tym zakresie własnym wnioskiem o wznowienie postępowania, chociaż może, przy zastosowaniu instytucji określonej w art. 9 § 2 k.p.k., zasygnalizować sądowi istnienie takiego uchybienia. Tego rodzaju sygnalizacja nie zobowiązuje jednak organu sądowego (jak ma to miejsce w wypadku przysługującego stronie własnego wniosku o wznowienie postępowania, a więc z przyczyn innych, niż określone w art. 439 § 1 k.p.k.) - jeżeli nie stwierdzi istnienia sygnalizowanego uchybienia - do ustosunkowania się do wniosku zawierającego taką sygnalizację, w formie decyzji procesowej, a więc wydania orzeczenia (postanowienia) – zob. postanowienie SN z 21.05.2008 r., V KZ 27/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 1147. Dlatego też „wniosek” skazanego złożony w sprawie niniejszej należało potraktować jako wystąpienie sygnalizacyjne, o którym mowa w art. 9 § 2 k.p.k. Okazało się ono jednak nieskuteczne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego powszechnie przyjmuje się, że treść art. 540 § 1 k.p.k. *in principio*, określającego zakres przedmiotowy wznowienia postępowania, także w razie stwierdzenia którejkolwiek z tzw. „bezwzględnych przyczyn odwoławczych” wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. podlega wyłącznie „postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem”. Wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a więc instytucją o charakterze wyjątkowym, której celem jest wzruszenie prawomocnego orzeczenia sądu. To sprawia, że przepisy normujące zakres jej stosowania, jako zezwalające na wyłom od zasady niepodważalności (stałości) decyzji procesowych nie powinny

być poddawane wykładni rozszerzającej (por. M. Cieślak, Polska procedura karna. Warszawa 1984, s. 371-372; M. Biłyj, A. Murzynowski, Wznowienie postępowania karnego w PRL w świetle prawa i praktyki, Warszawa 1980, s. 11-15, 51; S. Waltoś, Proces karny. Zarys systemu Warszawa 2003, s. 554).

Na gruncie postępowań prowadzonych w oparciu o przepisy kodeksu postępowania karnego orzeczeniem kończącym postępowanie karne w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. jest tylko takie orzeczenie, które rozstrzyga co do odpowiedzialności karnej oskarżonego w głównym nurcie postępowania, a więc co do istoty sprawy i związanych z nią rozstrzygnięć i to w zakresie, w którym korzysta z powagi rzeczy osądzonej (zob. np. zarządzenie SN z 16.11.2021 r., II KO 93/21; postanowienie SN z 21.10.2008 r., IV KO 59/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 2069 i cytowane tam orzecznictwo). Również w piśmiennictwie pogląd ten jest aprobowany. Przyjmuje się też tam bowiem, że orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. jest takie, które rozstrzyga o przedmiocie postępowania, to jest kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego za zarzucany mu czyn przestępny (por. S. Zabłocki [w:] Z. Gostyński [red.]. Komentarz do kodeksu postępowania karnego. Tom II, Warszawa 1998, s. 726; Z. Doda, A. Gaberle, Kontrola odwoławcza w procesie karnym, Warszawa 1997, s. 538; J. Samochowiec, Przedmiot wznowienia postępowania z mocy art. 474 k.p.k., PPK 1978, nr 4, s. 62; T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 1151; W. Grzeszczyk, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007, s. 547).

Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się również, że szerszy zakres przedmiotowy ma badanie w postępowaniu wznowieniowym – w oparciu o przepis art. 542 § 3 k.p.k. – wad prawnych orzeczenia wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Odnosi się ono bowiem również do rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniu sądowym, które nie dotyczą kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego. Warunkiem jednak jest, aby orzeczenie to powodowało trwałe przekształcenie sytuacji prawnej osoby objętej tym postępowaniem, nawet jeżeli nie dotyczy ono głównego nurtu procesu (zob. postanowienie SN z 5.04.2017 r., III KO 112/16, OSNKW 2017, nr 8, poz. 47).

Tego ostatniego przymiotu bezspornie nie posiada prawomocne postanowienie sądu odwoławczego utrzymujące w mocy wydane na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. postanowienie o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wobec oczywistej bezzasadności tego wniosku, a to z racji tego, że strona nie jest ograniczona w prawie do złożenia wniosku o wznowienie i może wnioski o takim charakterze składać wielokrotnie. Nie sposób więc mówić o „trwałym” przekształceniu sytuacji skazanego w przypadku nieuwzględnienia takiego wniosku, choćby nastąpiło to prawomocnym postanowieniem sądu.

Podsumowując, należało uznać, że wskazane przez wnioskodawcę postanowienie prawomocnie odmawiające mu wznowienia postępowania z uwagi na oczywistą bezzasadność jego wniosku nie należy – samo w sobie – do kategorii orzeczeń do których można stosować przepisy o wznowieniu postępowania. Toteż, z uwagi na przeszkodę natury formalnej, nie przystąpiono do badania, czy w przedmiotowym postępowaniu zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Z tych przyczyn badanie wystąpienia sygnalizacyjnego skazanego pod kątem tzw. „bezwzględnych przyczyn odwoławczych” okazało się niedopuszczalne z mocy ustawy, skoro dotyczyć miało orzeczenia w ogóle niepodlegającego wzruszeniu w trybie przepisów o wznowieniu postępowania sądowego.

Dlatego zarządzono jak na wstępie.

[as]